

Nieuwsbrief voorjaar 2018

Centrum Internationale
Kinderontvoering

Europees eWELL Onderzoek afgerond

Het Europese onderzoek naar de gevolgen voor het welzijn van internationaal ontvoerde kinderen, genaamd eWELL is in november 2017 afgerond. eWELL staat voor 'ensuring the well-being of children in judicial cooperation in cases of international child abduction'. De resultaten werden tijdens een 2 daagse conferentie gepresenteerd in Antwerpen. Centrum IKO heeft hiervoor 2 jaar samengewerkt met initiatiefnemer Child Focus (België), Universiteit Antwerpen, CFPE-Enfants Disparus (Frankrijk) en Missing Children Europe. Het project is tot stand gekomen dankzij financiering van de Europese Commissie. Het doel is om een nog betere juridische samenwerking en meer kindvriendelijk rechtssysteem te bereiken. Het onderzoek bestond uit een juridisch onderzoek, online interviews met ouders en interviews met kinderen persoonlijk. Resultaten die naar voren

kwamen, waren dat de arrestatie in het bijzijn van kinderen een negatief effect heeft op het welzijn van kinderen. En dat psychologische hulp bij terugkeer een positieve invloed kan hebben op kinderen.

Aanbevelingen van het eWell-onderzoek zijn:

1. Kinderen moeten voldoende ondersteuning krijgen bij voorbereiding op het horen door de rechter. In begrijpelijke taal moet naar kinderen gecommuniceerd worden, dat hun mening belangrijk is, maar dat zij geen verantwoordelijkheid dragen voor de beslissing. Terugkoppeling is belangrijk.
2. Professionals moeten minnelijke oplossing tussen ouders aanmoedigen.
3. Professionele hulp moet beschikbaar zijn voor kinderen tijdens en direct na terugkeer. De rechter zou dit punt kunnen meenemen in de beslissing.

Mw. M. Pronk, preventie en voorlichting adviseur

IKO-lezing

In december 2017 heeft het Centrum IKO samen met het ministerie van Justitie en Veiligheid de derde IKO lezing georganiseerd, dit maal duurde de lezing de hele dag en vond plaats in de Koninklijke Schouwburg te Den Haag. Ondanks het slechte weer, er was een weeralarm code rood afgegeven, kunnen wij terugkijken op een geslaagde dag met een goede opkomst.

Een belangrijk doel van deze lezing is het delen van expertise en het verspreiden van kennis onder professionals en geïnteresseerde die te maken krijgen met internationale kinderontvoering.

Dit jaar hebben wij extra ingezet op het bereiken van professionals die in een vroeg stadium te maken kunnen krijgen met een kinderontvoering. Wanneer zij weten wat een kinderontvoering is en signalen van een dreigende kinderontvoering kunnen herkennen, kan het probleem in de kiem gesmoord worden. Vanzelfsprekend waren er ook veel deelnemers op de IKO lezing die regelmatig in hun werk met kinderontvoering te maken hebben.

Om alle deelnemers zoveel mogelijk te bedienen en aan te sluiten op ieders behoefte, bestond de dag dit jaar zowel uit een plenair gedeelte alsook uit diverse workshops.

Deze dag is bij uitstek geschikt om samen na te denken over wat wij, professionals, kunnen verbeteren op het terrein van internationale kinderontvoering. Plenair is dan ook gesproken over waar nog winst valt te behalen. Zo heeft Mevrouw mr. R. de Lange (president rechtbank Rotterdam, en jarenlange liaisonrechter geweest) ons meegenomen in een verkenning van waar we vandaan komen, waar we nu staan en heeft een beeld geschetst van de mogelijkheden die voor ons liggen. Mevrouw mr. Putters presenteerde de resultaten van eWell. Mevrouw H. Demarré (MCE/Childfocus) vulde deze bevindingen aan met een betoog over de manieren waarom kinderen gehoord zouden moeten worden. Mevrouw drs. L. van Wesemael (crossborder mediator) heeft haar visie gegeven op het welzijn van het kind en de moeilijke beslissingen

die een ouder moet nemen wanneer zij in een kinderontvoeringsprocedure zijn betrokken alsook de problematiek rond de teruggeleiding.

Als waardevol werd ook de bijdragen van twee jongvolwassen broers ervaren. De broers zijn op jonge leeftijd vanuit Zweden, via Egypte naar Nederland ontvoerd. Zij hebben hun ervaringen met de hulpverlening en de begeleiding daarna met ons gedeeld. Mevrouw mr. drs. A. Olland (senior rechter BLIK) maakte ons deelgenoot van de pilot Bijzonder Curator in kinderontvoeringszaken. De pilot lijkt tegemoet te komen aan een aantal suggesties zoals door de sprekers hierboven benoemd. De eerste resultaten zijn positief. Plenair is gesproken vanuit het platform Scheiden zonder Schade waar een duidelijke overlap is met internationale kinderontvoeringszaken. Verder spraken nog Dhr. Herstel (DG ministerie Justitie en Veiligheid) en dhr. mr. C. Çörüz (directeur Centrum IKO) over diverse belangen, waaronder de samenwerking met alle betrokkenen.

Verder zijn er de volgende workshops gegeven:

- 1) Een (dreigende) IKO? Wat nu? (Centrum IKO, Ca en Buitenlandse Zaken)
- 2) De pilot bijzonder curator in IKO zaken (Mevr. mr. drs. A. Olland en drs. A. Hendriks)
- 3) Workshop Internationale Kinderbescherming (Dhr. A. van Leur)
- 4) Helpt mediation in (dreigende) kinderontvoeringszaken? (Mevr. drs. A. van Teijlingen)
- 5) Gezag is een cruciale factor (Dhr. prof. mr. I. Sumner)
- 6) De rol van een advocaat in IKO zaken (Mevr. mr. W. van der Stroom-Willemsen)

Kortom een geslaagde dag waarop veel aspecten rond het onderwerp internationale kinderontvoering aanbod zijn gekomen en waar we met trots op terug kijken.

mr. Mathijs Storm

Senior jurist en mediator Centrum Internationale Kinderontvoering

Mede-ouders bijeengebracht

In november 2017 heeft het Centrum IKO een lotgenotenbijeenkomst in het midden van het land georganiseerd. Op de uitnodiging kreeg het Centrum vele enthousiaste reacties terug, ook als mensen niet konden komen. De achtergrond voor deze bijeenkomst is de vaak geuite wens van ouders om met anderen ervaringen uit te kunnen wisselen. Vanuit het hele land kwamen ouders bij elkaar. Directeur mr. Coşkun Çörüz opende de avond voor ouders. Het gehele team van het Centrum IKO was deze avond aanwezig om onze cliënten te ontmoeten. Een achterblijvende moeder deelde haar persoonlijke verhaal en gaf haar ervaringen mee.

Er was een presentatie van het eWELL onderzoek, omdat ouders hierin medewerking hadden verleend. GZ-psycholoog, systeemtherapeut, MDR-Practitioner EU en Cross Border Mediator Psycholoog drs. B.M.J. Beelen deelde haar expertise en ervaring over het gemis van een kind en de impact van een trauma. Er was vooral behoefte om ervaringen met elkaar uit te wisselen. Op deze avond bleek eens te meer hoe lang de effecten van een internationale kinderontvoering nawerken en hoe diep de wonden zijn en hoe groot de behoefte is aan steun van iemand die weet wat je hebt doorgemaakt. Het werd een emotionele avond, die op verzoek van de ouders vervolgd zal worden.

Mw. M. Pronk, preventie en voorlichting adviseur

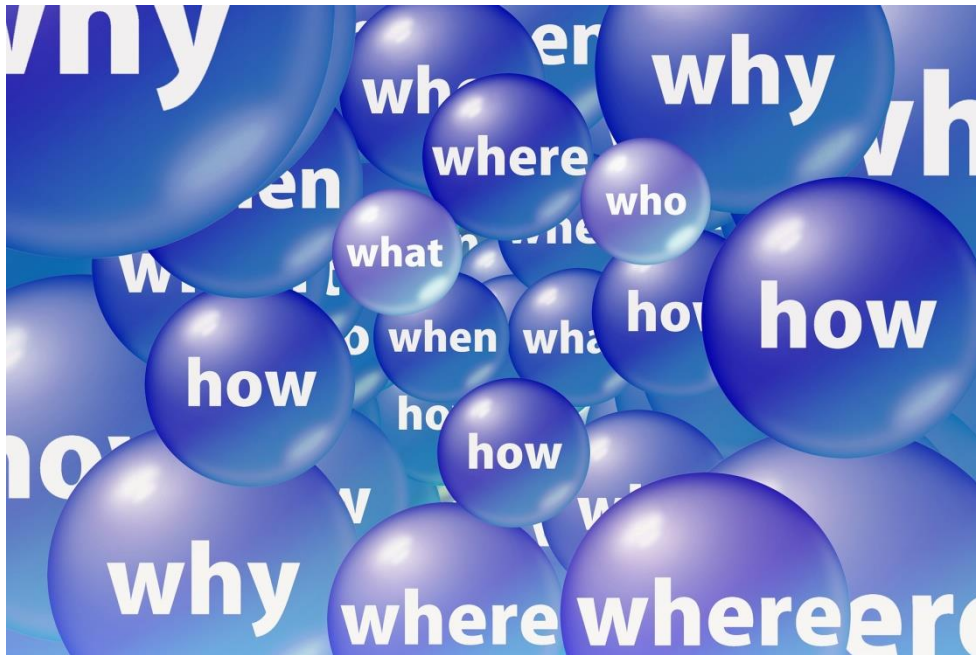
Nieuwe voorwaarden advocatenlijst

Het Centrum Internationale Kinderontvoering heeft een lijst met contactgegevens van Nederlandse advocaten die gespecialiseerd zijn in internationale kinderontvoeringszaken en het internationale familierecht. Met behulp van deze lijst kan het Centrum IKO ouders verwijzen naar gespecialiseerde advocaten in Nederland. Deze lijst staat tevens op de website van het Centrum IKO. Per 1 januari 2018 gelden nieuwe vereisten voor toetreding tot deze lijst en voor voortgezette inschrijving op de lijst. Indien advocaten interesse hebben om op deze lijst te staan of meer informatie willen over de nieuwe voorwaarden, dan kan contact opgenomen worden met het Centrum IKO via het e-mailadres info@kinderontvoering.org.

mr. Marije Meijer
jurist Centrum Internationale Kinderontvoering

Voorlichting en werkbezoeken

- **Dag voor de Jeugd – 6 november 2017 - Westergasfabriek in Amsterdam.**

Op maandag 6 november 2017 organiseerden de ministeries van VWS, Justitie en Veiligheid, OCW en de VNG voor de vijfde keer de 'Voor de Jeugd Dag'. Op deze dag kwamen professionals uit alle domeinen die met jeugd te maken hebben, ouders en jeugd bij elkaar in de Westergasfabriek in Amsterdam. Een onderdeel van deze dag was het Jeugdplein. Ook het Centrum IKO was hier vertegenwoordigd en heeft voorlichting en informatie over internationale familieconflicten en internationale kinderontvoering gegeven.

- **Training Stichting Altra**

Op 18 januari heeft het Centrum IKO een presentatie gegeven aan medewerkers van Stichting Altra, een jeugdhulporganisatie. Aan de hand van veel praktijkvoorbeelden is informatie gegeven over internationale kinderontvoering en met name over de preventie daarvan.

- **Training ministerie van Buitenlandse Zaken**

Op 8 februari heeft het Centrum IKO een training gegeven aan medewerkers van het ministerie van Buitenlandse Zaken. We hebben uitleg gegeven wat de toegevoegde waarden van het Centrum IKO is. Het was een mooie bijeenkomst met scherpe vragen van de medewerkers.

- **Uitwisseling ChildFocus**

Op 13 februari en 20 maart 2018 heeft een uitwisseling plaatsgevonden tussen het Centrum IKO en de Belgische partnerorganisatie ChildFocus. Het Centrum IKO is op bezoek geweest in België en ook zijn de Belgische collega's naar

Nederland afgereisd om te praten over de werkwijze van beide organisaties. We hebben veel van elkaar geleerd en kijken uit naar toekomstige samenwerkingen.

- **Training Koninklijke Marechaussee**

Op 20 februari hebben juristen van het Centrum IKO een training gegeven aan de trainers van de grenswachten op Schiphol. Zij hebben een uitleg gegeven over internationale kinderontvoeringen, hoe er naar Nederlands recht gezag tot stand kan komen en aan de hand van meerdere voorbeeldcasussen besproken hoe de grenswachten op Schiphol de controles uitvoeren. Het was voor beide partijen een interessante en leerzame training.

- **Bezoek Tweede Kamer lid Judith Tielen**

Op maandag 5 maart 2018 kwamen Tweede Kamerlid mevrouw J. Zs.C.M. Tielen van de VVD en haar medewerker mw. L. Kappetijn op werkbezoek bij het Centrum IKO om uit te wisselen over internationale kinderontvoering.

- **Bezoek Groningse studenten**

Op 19 maart 2018 heeft het Centrum IKO bezoek gehad van studenten van de Rijksuniversiteit Groningen van de studievereniging Simon van der Aa voor een presentatie over het onderwerp Internationale Kinderontvoering. Vol enthousiasme gingen de studenten aan de slag met de casussen. Het was een geslaagde dag!

- **Raad voor de Kinderbescherming – 5 april 2018**

Afgelopen donderdag hebben juristen Suzanne Labadie en Irene Kroezen een lunchlezing gegeven voor de Raad voor de Kinderbescherming. Hierbij is gesproken over preventie maatregelen, de rol van de RvdK bij (dreigende) internationale kinderontvoeringszaken en de toepassing van crossborder mediation bij internationale familiegeschillen. Wij kijken uit naar de verdere samenwerking.

Rol van de politie in (dreigende) internationale kinderontvoeringszaken

Het Centrum Internationale Kinderontvoering groeit elk jaar in naamsbekendheid. Dit blijkt niet alleen uit de cijfers, maar ook uit de aanvragen voor trainingen en presentaties over internationale kinderontvoeringen. In 2017 zijn Suzanne Labadie en Madelon Veerman, juristen van het Centrum IKO, bij verschillende politie-eenheden langs geweest om een training te geven in de materie van internationale kinderontvoeringen. Het zijn interessante trainingen waarin wij van elkaar leren. In 2018 zullen ook meerdere trainingen plaatsvinden. Op dit moment zijn Suzanne en Madelon bezig met een training te geven aan de alarmcentralisten van het 0900-8844 telefoonnummer "geen spoed, wel politie".

Tijdens de training wordt als eerste het belang van het achterhalen van de gezagssituatie uitgelegd en benadrukt dat ook wanneer ouders het gezamenlijk gezag hebben, er sprake kan zijn van het onttrekken aan het gezag van de andere ouder. Het onttrekken aan het gezag is strafbaar op grond van artikel 279 Wetboek van Strafrecht. Indien de minderjarige jonger dan twaalf jaar is, is ook de voorbereiding van en de poging tot een internationale kinderontvoering strafbaar. Zie hiervoor artikel 279 lid 2 Sr. jo. art 45 en 46 Sr..

Wanneer de (dreigende) kinderontvoering zich nog in een voorbereidende fase bevindt, is het belangrijk dat de politie op de hoogte wordt gesteld van de situatie. De wijkagent kan hierin een belangrijke rol spelen door bijvoorbeeld in gesprek te gaan met de ouders. Op de trainingen horen wij dan ook vaak dat het belangrijk is om een warme band met de wijkagent te onderhouden. Het is belangrijk dat een ouder zoveel mogelijk informatie verzameld om de angsten concreet te ondersteunen, enkel het bewijs van een geboekte vlucht is vaak niet voldoende.

Indien de kinderontvoering is uitgevoerd, kan de achtergebleven ouder met gezag aangifte doen bij de politie. Het is dan aan de Officier van Justitie om te bepalen of er een signalering op de ontvoerder en het kind wordt geplaatst. In een recente uitspraak (ECLI:NL:RBOBR:2017:1660) valt te lezen hoe een signalering ingezet kan worden om de terugkeer van het kind via het strafrecht te kunnen bewerkstelligen.

mr. Madelon Veerman
Jurist Centrum Internationale
Kinderontvoering

De rechter spreekt: Moeder vertrekt om in een ander land te bevallen, keert daarna niet meer terug. Het kind verkrijgt de gewone verblijfplaats in het land van geboorte.

Het Hof van Justitie heeft recent vragen beantwoord over de uitleg van de 'gewone verblijfplaats' van een zuigeling na de bevalling conform Brussel II bis. In deze zaak waren moeder en vader beiden woonachtig in Italië. Moeder vertrok januari 2016, acht maanden zwanger, voor de bevalling naar Griekenland met tijdelijke toestemming van vader om ook na de bevalling nog enkele maanden, tot juni/juli 2016, in Griekenland te verblijven. Zij besloot na de bevalling niet terug te keren naar Italië. Vader diende 20 oktober 2016 een teruggeleidingsverzoek in bij de rechtbank in Griekenland. De Griekse rechter was niet zeker over de invulling van het Haags Kinderontvoeringsverdrag en heeft daarom het Hof van Justitie verzocht om een uitspraak te doen over de 'gewone verblijfplaats' van een pasgeboren kind.

De gewone verblijfplaats is een unierechtelijk autonoom begrip en moet worden uitgelegd aan de hand van de relevante verdragen. Het Hof overweegt dat de gewone verblijfplaats onder andere bepaald dient te worden aan de hand van fysieke aanwezigheid, die niet tijdelijk of toevallig is. Daarnaast is de integratie in een sociale en familieomgeving van belang. Wanneer het kind in kwestie een zuigeling is dan is zijn omgeving voornamelijk afhankelijk van de familieomgeving. Wanneer een zuigeling effectief onder het gezag van zijn moeder staat in een andere lidstaat dan die waarin de vader zijn gewone verblijfplaats heeft, moet met name rekening worden gehouden met de duur, de regelmaat, de omstandigheden en de redenen van het verblijf van het kind op het grondgebied van de eerste lidstaat alsook met de plaats waar de moeder geografisch haar wortels heeft en haar familie vandaan komt en de familie- en sociale banden die zij en het kind in die lidstaat hebben (zie ook arrest 22 december 2010, Mercredi §54-56).

Het Hof van Justitie oordeelt dat het niet in het belang van het kind is en daarnaast strijdig kan zijn met de doeltreffendheid, voortvarendheid en rechtszekerheid van de teruggeleiding wanneer aan de aanvankelijke bedoeling van ouders een te grote waarde wordt gehecht. Een verzoek tot teruggeleiding wordt gebaseerd op gegevens die snel en eenvoudig te verifiëren zijn. Indien de

bedoeling van ouders snel en eenvoudig te verifiëren is, kan hiermee rekening worden gehouden, maar een dergelijke vaststellen mogen de voortgang niet belemmeren. Aanknopen bij feitelijke omstandigheden is daarom logischer. Daarnaast heeft een terugkeerprocedure tot doel om het kind terug te plaatsen in de omgeving waarmee het kind het meest vertrouwd is. Het is niet in het belang van het kind om een terugkeerverzoek toe te wijzen en het kind te verplaatsen van de lidstaat waarin het is geboren en onafgebroken zijn regelmatig verblijf heeft gehad, naar een lidstaat waarmee het niet vertrouwd is. De weigering van de moeder om met het kind naar Italië terug te keren kan daarom niet worden beschouwd als een 'ongeoorloofde overbrenging of niet doen terugkeren' van het kind in de zin van artikel 11 lid 1 van verordening (EG) nr. 2201/2003 (Brussel II bis).

Dit oordeel wijkt af van het standpunt dat de HR in Nederland tot op heden hanteert (zie: HR 17 juni 2011 ECLI:NL:HR:2011:BQ4833), namelijk dat de gewone verblijfplaats van een zuigeling wordt afgeleid van de gewone verblijfplaats van de verzorgende ouder (meestal de moeder).

Hof van Justitie EG 8 juni 2017, zaak C-111/17 PPU, OL tegen PQ.

Suzie van Hout en Joey Moerings, stagiaires bij Het Centrum Internationale Kinderontvoering

Voorkom schade bij kinderen bij echtscheiding

De heer André Rouvoet heeft, als voorzitter van het Platform Scheiden zonder Schade, de opdracht om tot concrete oplossingsrichtingen en actielijnen te komen om de schade die kinderen ondervinden van scheidingen te kunnen beperken. Gesproken wordt met verschillende partijen die te maken hebben met scheidingen zoals de advocatuur, de rechtspraak, hulpverlening, de gemeenten, wetenschappers en maatschappelijke organisaties waaronder ervaringsdeskundigen.

Op 11 januari 2018 hebben mijn collega Mathijs Storm en ik namens het Centrum Internationale Kinderontvoering deelgenomen aan de bijeenkomst in Utrecht van het Platform Scheiden zonder schade. Tijdens de bijeenkomst wisselden de aanwezigen gedachten uit over de oplossingsrichtingen en actielijnen, over de problemen en knelpunten.

Vanuit onze expertise met internationale vechtscheidingen hebben we verteld over het unieke Nederlandse model bij kindervervoeringen naar Nederland. Bij de gerechtelijke procedure (rechtbank Den Haag) vindt eerst een regiezitting plaats waarbij de ouders Crossborder mediation wordt aangeboden. Het Mediation Bureau, onderdeel van Het Centrum Internationale Kinderontvoering, organiseert deze Crossborder mediations. Twee gespecialiseerde mediators, waarvan een met een juridische en een met een gedragswetenschappelijke achtergrond, begeleiden de ouders om tot een gezamenlijke oplossing te komen. Een derde gespecialiseerde mediator voert een kindgesprek, waardoor ook de mening van het kind in het proces betrokken wordt. Als de ouders er niet uit komen, benoemt de rechtbank een bijzonder curator voor het kind en wordt de procedure vervolgd.

Het zou mooi zijn als dit unieke (internationale) model vertaald kan worden naar en aangepast kan worden aan situaties bij nationale (v-)echtscheidingen: eerst een regiezitting waarbij noodzakelijke voorlopige voorzieningen getroffen worden, vervolgens een periode van bezinning waarin alle betrokkenen met al hun emoties tot rust kunnen komen. Als de ouders daarna in staat en bereid zijn, kunnen zij via mediation met zowel een juridische als gedragswetenschappelijke

mediator tot een definitieve regeling komen. Gedragen afspraken genomen in een periode van minder heftige emoties hebben een grotere kans op nakoming.

Ook de andere professionals bij de bijeenkomst deelden waardevolle ideeën over de beperking van schade bij kinderen bij scheidingen. Een bron van inspiratie. Op 22 februari zijn de bevindingen van het Platform aan de Ministers van Justitie en Veiligheid en Volksgezondheid, Welzijn en Sport gepresenteerd.

drs. Suzanne Labadie LL B
Senior jurist Centrum Internationale Kinderontvoering